

testovi

Web browser

Mozilla Firefox 1.0

Bez sumnje najpoznatiji *open source browser* jedan je od najspominjanijih *buzzworda* na Internetu u posljednje vrijeme; osvojio je 5 posto tržišta u kratkom roku. Malen, brz, siguran, besplatan, odličan - treba li još nešto?

Piše: Ivan Capan

Prije otprilike mjesec i pol izašla je verzija 1.0 Firefoxa, *open source browsera*, nastalog iz projekta Mozilla. U malo više od mjesec dana od izlaska skinuto je 10 milijuna primjeraka verzije 1.0, za Windowse ili Linux. Samo u prvih 12 dana postignuta je brojka od 5 milijuna, što ga je tako učinilo jednim od najpopularnijih *open source* programa. Već gola statistika govori kako se tu nešto zbiva, nešto na što trebamo obratiti pozornost, pa ne može 10 milijuna ljudi biti u krivu?

O čemu se zapravo radi? Firefox je u osnovi nastao kao "lagana" verzija postojećeg Mozilla Browser Suitea, koji pak u isti paket stavlja, osim preglednika Weba, i *e-mail* klijent i web editor, čineći ga tako glomaznim i sporim paketom prepunim opcija.

Pri izradi svih vrsta aplikacija, pa tako i *browsera* najčešće je slučaj da razvijatelji kopiraju korisničko sučelje sličnih programa, dodajući ili optimizirajući svoje posebnosti. Time se velik broj manje ili više nepotrebnih opcija samo gomila. Puno je bolje rješenje izdvojiti nekoliko manjih funkcija i koncentrirati se na njihov potencijal. Firefox se svojim razvojnim modelom okreće minimalizmu, pokušava izdvojiti funkcije koje isključivo služe surfanju kao takvom, a izbjeći implementaciju gomile dodatnih funkcija potrebnih malom broju korisnika.

Povijest

Odakle uopće ideja za *open source browser*, monumentalni projekt koji se po kompleksnosti gotovo može usporediti s razvojem nekog od grafičkih sučelja (KDE, Gnome) pa možda i *kernela* samog (komprimirani izvorni kod ima 30 MB, a najnoviji 2.6.9 *kernel* samo 4 MB više)? Sve je počelo u siječnju 1998. godine kad je korporacija Netscape, uvidjevši da je izgubila "rat *browsera*" od Internet Explorera, povukla potez objave izvornog koda Netscape Communicatora pod *open source* licencom. Nadala se da će to potaknuti razvoj njihova *browsera* te da će na lak način dobiti besplatne programere. To se zaista i dogodilo, no programeri su, zgroženi kompleksnošću, nečitljivošću i lošom kvalitetom dostupnog koda godinu dana kasnije odlučili sve napisati ispočetka. Naravno, to je vremenski dosta unazadilo projekt, jer je prvo morao biti napisan HTML *rendering engine*, nazvan Gecko. I premda je on relativno brzo bio nekako skopan, to je bio tek prvi mali korak do cjelovitog *browsera*. Bez obzira na to, voditelj projekta, još uvijek plaćani od strane Netscapea, odnosno AmericaOnlinea, imali su još grandioznije planove: napraviti svojevrsnu platformu za Internet aplikacije, jednostavnog

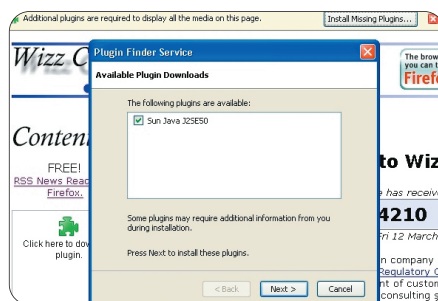
programabilnog sučelja (XUL) i modularnog tipa, dijeleći istu jezgru za prikaz HTML-a (Gecko). Nakon toga pali su u anonimnost, da bi tek sredinom 2002. na svijet donijeli Mozillu verzije 1.0, stabilnu softversku platformu, postavivši nova pravila igre na Internetu. Svojim striktnim pridržavanjem W3C standarda Mozilla je natjerala *webmastere* da mijenjaju svoje stranice, čineći Web pravilnijim i manje IE-centričnim.

Zbog svog modularnog dizajna, *open source* licence i otvorenosti prema javnosti, rad na razvoju Mozille rezultirao je brojnim manjim projektima koji se oslanjaju na neku od njenih komponenti. Ti projekti su i sami *browseri*, no projekt se proteže i na *e-mail* (Thunderbird), IRC klijente, HTML editor, aplikaciju za kalendare i rasporede. Nesumnjivo su za najširu populaciju najzanimljiviji preglednici web sadržaja, odnosno *browseri*. Postoji ih više koji se zasnivaju na Gecko kodu za prikaz stranica te vlastitom programiranju (Camino, Epiphany, Galeon, Ghostzilla), no naše zanimanje okreće se prema drugim projektima, adaptacijama Mozille, koji Gecko koriste i za prikaz čitavog svog sučelja. Naravno, riječ je o Firefoxu.

Imena luda...

Već smo spomenuli glomaznost Mozille i potrebu izdvajanja *browsera* u posebnu

aplikaciju. Iz tog razloga u rujnu 2002. nastao je projekt pod imenom Phoenix. Nazivlje je pobuđivalo dosta kontroverzi pa i sudskih tužbi jer, kako znamo, Phoenix je poznati proizvođač BIOS-a za računala. To je natjeralo *browser* na promjenu imena u Firebird, no nitko nije razmišljao da se tako već zove još jedan *open source* proizvod, baza podataka koja to ime nosi već 20 godina. I na kraju je završilo na Firefoxu, a čini se da će to ime i ostati, budući da će biti registrirano kao zaštitni znak. Kao dokaz da korisnici imaju smisla za humor postoji Firesomething, posebni dodatak koji prilikom svakog pokretanja promijeni ime u nešto besmisleno, poput Firegiraffe.

▲ Dodatni *pluginovi* mogu se instalirati bez skoro ikakve naše intervencije

